

פ ר ט י כ ל מ ס י 17/ג

מישיבת ועדת הפנים, שהתקיימה ביום ג' טו'
בשבת תשי"ד-19.1.53

א. כלפון	היו"ר ב. חת	נוכחים:
ח. כהן-מגורי	ע. אסף	
א. כהן	א. חזבי	
ג. פלש	י. ישעיהו	
ז. פרי		

מוזמנים:
 שר הפנים י. רוקח
 מ. סילברסטון - משרד הפנים
 ש. רוטנברג - " "
 מר גלאס - משרד המשפטים

- סדר היום:**
1. חוק חטרי-נפץ
 2. פניית חבר השלטון המקומי
 3. משלחת תושבי כפר עלבון
 4. דו"ח ועדת החקירה לעניני עיריית ירושלים
 5. בעיית העתונות הלועזית
 6. חוק לתיקון פקודת העיריות

1) חוק חטרי-נפץ

היו"ר ב. חת:
 ועדת המסנה שינתה את הצעת החוק שהציעה הממשלה, בהכניסה סעיף המחייב כל אדם למסור לתביעה הכללית כל אינפורמציה-והודעה, גם אם זה עלול להרשיע אותו. החבר שסעיף זה הוכנס בעזרתו של חבר הכנסת פרלמנטרין, שהעמיד את הדבר בצורה סגור מסוזה. אמרתי לו כי אני חולק על דעתו וכי אני אביא זאת לפני הטיעה. גם באתי בדברים עם יו"ר הנהלת הקואליציה, שגם הוא קרוב בענין זה לדעת והוא מוכן שתהיה פנייה לממשלה. הטיעה שלנו החליטה אתמול שאיננה בדעה של חבר הכנסת פרלמנטרין, והענין יובא לדיון בהנהלת הקואליציה.

2) פניית חבר השלטון המקומי

היו"ר ב. חת:
 באתי בדברים עם יו"ר ועדת הכספים ושוחחנו גם עם שר הפנים, והוחלט בינינו להקים ועדה מסודרת של ועדת הפנים וועדת הכספים, מכיון שהדבר נראה לנוד חוץ, הרכבנו את הוועדה המשותפת - שקיימה כבר אתמול ישיבה - בהרכב הבא: חברי הכנסת אסף, כלפון, א. כהן, חזבי, חת, גורי, לוז, אריאב, ציזלינג ופורדר. סמרכנו על הספת המקובל והחלטנו שכל חברי שתי הוועדות יקבלו פרטיכל מישיבות ועדת המסנה. מבקש את אישור הוועדה להחלטה להרכיב ועדת-מסנה מסודרת בהרכב הב"ל.

החלטה: הוועדה המשותפת, בהרכב הב"ל - אושרה. הטיעות יכולות להחליף את נציגייהן בוועדה זו.

3) משלחת תושבי כפר עלבון

היו"ר ב. חת:
 בישיבה הקודמת הוחלט להזמין את אנשי כפר עלבון. הזמנתי אותם למחר בשעה 10.30.

4) דו"ח ועדת החקירה לעניני עיריית ירושלים

היו"ר נ. חת:

שמענו את סקירת שר הפנים על החלק הראשון של הדו"ח וחשבונו, המוקדש בעיקר לבעיות ארגוניות של עיריית ירושלים. החלק השני מוקדש בעיקר לבעיות הכספיות והמסקיות.

שר הפנים י. רוקח:

אמסור בהזדמנות זו פרטים בקשר לתביעות הרשויות המקומיות לשנה הבאה. קבלתי תזכיר בו הם קובעים את תביעותיהם לקראת שנת 1954/55, בו הם דורשים מענק יסיר כללי בסך 10 מיליון ל"י לכל הרשויות; תוספת בלו על טיגרינות ומסמאות חריפים, נוסף על זה של הממשלה; אחרז ידוע על התחבורה ועל צרכני החשמל; קונסולידציה של החובות והלוואה לכיסוי הגרעונות.

היתה לי שיחה די ממושכת עם שר האוצר, גם דיון, ואני יודע קצת מהו התקציב של המדינה. לאור כל זה שר האוצר אינו מוכן לתת כמעט אף אחד מהמסעיפים שיטנם בתזכיר הזה של העיריות. יש רק איזו תוספת במענק הכללי, שלדעתי יכסה את המועצות האזוריות והמועצות החדשות שהקימנו ואשר תובעות טיפול מיוחד עד שיקומו על רגליהן. אין לתת לרשויות המקומיות תקנות. דברתי עם היו"ר התורני ושמלתי אותו מהו הרעיון וההחלטה, שבתחום הארגון שלהם לא להכין את התקציב לשנה הבאה. אמרתי לו שזה יהרוט עוד יותר את העיריות וכי אין זו הדרך הנכונה. אמרתי לו שרועדת הפנים יכולה בשיחות המוקדמות איתם, לשכנע אותם שאין זו דרך אשר תביא להם איזו הקלה שהיא - אם לא יכינו את התקציבים - הייתי מאד אסיר תודה. אני נגד מסי עקיפים, כי אין גבול לדבר, ואינני בדעה אחת עם שר האוצר במובן זה, שלא צריך לשנות בהרבה את המענק.

המענק לכל העיריות היה 4.600.000 ל"י בשנה שעברה, והם דורשים 10 מיליון ל"י. דעת האוצר - ואני חושב שכמעט כל חברי הממשלה מצטרפים לזה - שהעיריות צריכות ללכת בדרך של "תקציב רעב" בשנה הבאה; כלומר, זו צריכה להיות שנה של צמצום רב, ושנה לאחר מכן יוכלו לצאת למרחב. אני לא אוכל להשפיע כל כך, אבל אינני רואה שעושים את הענין הזה, של תקציב של צמצום מקסימאלי; והיות והכנסת עוד תדרן על תקציב המדינה, שהוא לא רק מתוח כי גם מסוכן מאד ומסובך מאד וקשה מאד - כדאי שועדת הפנים תדביר את זאת, או היו"ר שלה; שזו לא רק דעתי אלא דעת האוצר באופן אבסולוטי, ואני באמת רוצה לעזור להם, אבל עליהם להתכונן לתקציבים מאד מצומצמים לשנה הבאה.

היו"ר נ. חת:

כל מה שאמרתי להם, שאני טמאין כי ועדת הפנים תהיה יותר נדיבה בענין זה מאשר ועדת הכספים. מדברי חבר הכנסת גורי היה ברור, שהאוצר אינו רוצה בתכניותיו להגדיל את השתתפות הממשלה בתקציב ואין בכורונתו לותר על הכנסותיו באיזה אופן שהוא. בזמן שנשב יחד עם חברי ועדת הכספים ואתם, בו דאי נביא זאת בחשבון.

א. כהן:

האם אפשר לקבל בכתב או בעל-פה איזו סקירה אשר תיגע בבעיות הרכב התקציבים של הרשויות המקומיות בשנה שעברה. הייתי רוצה לקבל אינפורמציה יותר מפורטת על הפוזיציות הטובות של משרד הפנים, אשר דרש קיטוצים, ועל ההיענות לרציונאליזציה ולקיטוצים מצד הרשויות המקומיות, כי איננו יכולים לחיות על פי העתונים. היינו רוצים לדעת מה נעשה ומה נשאר עוד לעשות בכוון זה.

היו"ר נ. חת:

גם משרד הפנים וגם האוצר נתבקשו למסור פרטים על בעייה זו ובוועדת המסנה בעורר את הבעייה. כל חברי הועדה יקבלו את הפרטיכלים של ועדת המסנה, ובו דאי יהיה אז מקום לעורר שאלות במליאה.

שר הפנים י. רוקח:

אנחנו נוכל לתת סקירה. דעתי היא, שלא נעשה מאמץ. העיריות צריכות פעם לדעת מה הם תפקידיהן; מה הציבור עצמו רוצה שהעיריות תעשינה. הם אינם יודעים, וזה מאד מסונה.

בנוגע לירושלים, מבי יכול לטוור לכם מה שהתרחש בוועדת הסנים לעניני סנים וירושלים. מנחנו בינתיים נפלנו לתוך סצב של שביתה בירושלים, שנמשכה עד שלטום בליה, ורק אטמול בבוקר חזרו העובדים לעבודה. בתחילה שבתו רק הפקידים המדמיניסטרטיביים בפנים; ואחר כך זה הורחב לעובדי התברואה. לבסוף הקיפה השביתה כ-600-700 מיט. עוד לפני השביתה השתדלתי לעזור והסגתי סכום של 45 אלף לירות מהמוצר, לתשלום המסכורת; אבל זה לא עזר, כי חסרו עוד 40 אלף לירות. כשהמציאתי לעיריה את הסכום הזה בחודש דצמבר (מעל למענק) היו בידיה 35 אלף לירות, זאת אומרת בסך-הכל 80 אלף לירות. אז פרצה השביתה וכל הזמן השתדלתי לתווך ולהביא לידי מיטולה.

הענין הרב גם לממשלה, וגם ממלא מקום ראש הממשלה התערב. בסופו של דבר החלטנו בממשלה שתי החלטות: להקדים, טוב בצורת הלוחה נוטפת, את גמר תשלום חודש נובמבר. ב-175 אלף לירות תשלום חודש דצמבר ו-100 אלף לירות תשלום חודש ינואר; זאת אומרת בערך 320 אלף ל"י הלוואות. מנחנו עוד מיננו יודעים מה יהיה בפברואר ובמרץ. צריך לחשוב שזה יגיע עד חצי מיליון לירות. חלקה של ירושלים במענק הכללי היה 300 אלף ל"י, חוץ ממעד, חינוך, בריאות וכו'.

העמדנו תנאי בממשלה, שיאפשרו לנו - לאור ההתחייבות החדשה והעזרה שהממשלה בותבת - שתהיינה הכנסות. ומנחנו לא מנינו לא קומיסאר ולא אדם אחר, אלא אסרנו שאנחנו מוכנים להשאיל למועצת העיריה פקיד מתאים, שיקח לידו את הגבייה של ההכנסות. כי אם גם הממשלה בותבת את הסכום הזה, אין לה כל בטחון שלעיריה יהיה הסותר. בסופו של דבר מני שבע רצון שזה נתקבל, וזה איפשר גם מיטולה השביתה, כי על יסוד זה העובדים יכולים לסמוך על כך שפחות או יותר ביום מן הימים יקבלו את מסכורתם.

ההחלטה השניה היתה, שעם גמר השביתה צריכה לקום ועדה מנציגי הטיעות השונות בעיריה, אשר תבדוק את המנגנון, שלכל הדעות הוא מעד מעד מוגזם בירושלים ואפשר להקטינו, הם אומרים ב-300 - אבל מגיד, ב-150 מיט.

שלחתי את סגן המטונה על המחוז לקבל לידו את הפיקוח על ההכנסות. כל מה שאני עושה, כמובן נתקל בבקורת, אבל פה נעשה הדבר במטת ברצון טוב על מנת לאפשר לעיריה לגבות את המסים. לקבל את החלק שהמוכלוסיה צריכה לשלם. עם כל העזרה שהממשלה תתן - והיא תתן את עזרתה לבירה - לא ייתכן שההכנסות תהיינה כל כך זעומות, ולא יכול להיות שהמסים הרגילים לא ישתלמו; וחובות לעיריה בעד כבישים וביוב, שהיא מקיפה כסף על-ידי הלוואות וקבלה מהמוצר, ואנשים מיננו משלמים והעיריה מנהלת משא-ומתן עם קבוצת בעלים על הנחות. הודעתי לראש העיריה שאני מוכן לתת הנחות לבעלי רכוש ולבעלי-בתים ולבעלי מגרסים, בניגוד לחוקי-העזר של העיריה. קודם כל על ידי זה שסנים אחדות הם לא שילמו, הם כבר הרנויחו יותר על-ידי ירידת ערך הכסף. בכל העיריות יש חוקי עזר הקובעים שאם לא שולם הסכום בזמן הגשת החשבות, חל על זה תשלום רבית. בחוק העזר כאן, אין תשלום רבית; יש מאה אחוזים על כביס, אבל אין שום תשלום רבית על פיגורים. מני חושב שצריך להכביס גם קנסות, כי מצד אחד אנשים מתעשרים ומצד שני העיריה משלמת חובות. מסרנו לו גם כן, לגבות ביד חזרה ובכל הכוח, ואם תשמעו צעקות תדעו שידלי בזאת. עכשיו, דרך העיריה נדרוש לאחוז בכל המצעים, כדי שאנשים ישלמו. ואם יהיה צורך בוואלידציה, נצטרך אולי להביא לכנסת חוק לחיזוק הדבר. מני מוכן להביא סנים רגילים, אבל לא ייתכן שהעיריה תפסיד על השקעותיה מטעמים פורמאליים.

חיזוק הגבייה הוא דבר חינוכי וגם כספי, כי הממשלה לא תוכל לכסות את כל הוצאות העיריה. היא מקבלת 5000x25 ל"י בעד סים, ובשביל עיר בת 160 אלף תושבים זה מינו טכסה מפילו את מסכורת הפרסונאל, המגיעה ל-185 אלף ל"י. מפילו את הממשלה תתן כסף רב זה גם-כן לא יספיק, כל זמן שהעיריה מינה בונה על עצמה. זה היה המקט שהביא אותי לכל מה שדובר עליו, ובסופו של דבר בעזרת כל החברים בממשלה הדבר נתקבל והאדם נכנס כבר לעבודה.

ער הפנים י. רוסטו: כמו כל פקיד עירוני אחר. הכוועצה החליטה לתת לו טפחות כמו למנהל מחלקת טסים. הצרה היתה פה, שעד עכשיו כל אחד היה מקבל איזו הטלחה שלא לשלם. עוד לא רשמית הטלחה שכן לשלם, ולא היה די כוח לאיש טפחים שיצטוו בפני הלחץ הזה. זה היה הרגל וזה צריך לעקור מהשורש; ואני רוצה את עזרת כל מבטי האיבור לכך, כי ירושלים היא שלנו והיא צריכה לעמוד על רגליה.

אני מקווה שנראה קצת אור, אבל התעוררה שאלה של פיזור הסועה, לאחר שהיא החליטה, לסדר בחירות בהדרגה האפשרי. לפי החוק אני יכול לערוך בחירות ביום אחר מאשר יום הבחירות לכנסת. קודם כל, עוד לא הולטתי עם לעשות זאת, אבל יש בממשלה נטייה ניכרת קודם כל לפיזור הסועה. הדבר הועבר לממשלה כולה ואני עוד לא קבעתי עמדה ברורה. זה תלוי הרבה מאד, איך העניינים הכספיים יסתדרו, כי הביטוח הכספי הוא המעניין אותי ביותר עכשיו. אבל לא תהיה הפתעה, אם הממשלה תבנה לידי טסקנה - וטה שמד כואב, שדוקא ירושלים תעמוד בסכב זה, שיצטרכו להקים ועדה עד לבחירות, לאחר פיזור הסועה. אני מוטר בחירות, לדעתי באותו יום שתהיינה בחירות ליתר העיריות. אינני רוצה להוציא את ירושלים ולעשות תקדים של בחירות טוקדמות. אם נחשוב במסדיים פטלכתיים, זה לא כל כך טוב. אני עוד לא קבעתי עמדה סופית בענין זה, ואני רוצה קצת לחשוב על כך.

אשר לצד הכספי, העירייה שהיא באמת צעירה בימים בתור עירייה יהודית, אין לה חובות רבים בדרך כלל. עירייה בת 160 אלף תושבים, אם היא חייבת 3,5 מיליון ל"י, בכסף של היום זה לגמרי לא הרבה. זה לא נומר שום דבר. אבל לעירייה הזו אין כל נכסים. זו העירייה העניה ביותר בארץ. אני חושב שסועה כפר-טבא בתור סועה, יותר עשירה בנכסים מאשר ירושלים. זה אולי ענין של היסטוריה, אבל אנו עכשיו צריכים לדאוג, שהעירייה תקבל את השטחים הטיועדים לבניינים צבוריים: שווקים וכדומה, ושכל זה ייעשה דרך העירייה. היום עושים את הדברים, או דרך איזו חברה כלכלית לירושלים, או שעוקפים את העירייה. במקום אחר זה טבעי, שעושים את כל הדברים האלה דרך העירייה. בירושלים הטבא הוא הפוך.

הגרעון של ירושלים ל-1.4.53 הוא 2 מיליון ל"י, מלבד לסנה זו. זה טבא סכביד עליה, עוד יותר מאשר החובות. ההלוואות ניתנו לעיריות לזמנים יותר מדי קצרים, לדעתי. היה צריך לתת אותן לזמנים הרבה יותר ארוכים וברבית הרבה יותר נמוכה - ולא 8%; ו-2 מיליון ל"י אלו אינן מאפשרות לעירייה לבטוח. היא חייבת טכום זה לעובדים, לספקים, לקופות התגטולים ולכל מיני קרנות. לפי החלטת ועדת החקירה נסיתי טפה פעמים להשיג מיליון לירות לקונטרולידציה, בתורת הלוואה, אבל כסם שלא הצלחתי לגבוי כל העיריות שיש להן גרעון של 12 מיליון לירות עד סוף השנה החולפת, לא הצלחתי גם לגבוי ירושלים. זה טבעט שאינו נותן אפשרות לעירייה לעבודה שוטפת מסודרת. לו היו עושים קונטרולידציה של 2 מיליון ל"י בתנאים ידועים, עם טסים סתמיים וגבייה, כי אז אינני פסימי לגבי עתידה של העירייה בירושלים בתור טוסד. אין לחשוב שהיא לא יכולה לטבא את עצמה לאחר שתקבל עזרה מהממשלה באופן טיוחה.

בעיית הטיים היא פרובלימה טיווחדת במינה בירושלים, אבל היא גם אינה יחידה בארץ. למיל, באר-טבע טטלט ל"סקורות" 150 פרוטה לקוב טים. לירושלים ישנם טקורות טובים של טים ויש השמות טים טובות. קודם כל שייכים לה הטכונים בראש-העין והקו שאין ששתמשים בו; יש קו השילוח, שנבנה בזמן הפלחה וגם בו אין ששתמשים; ויש ציבורות טים שהם טתחת לדטה וללא טיטוט; יש קו שלישי, של כפר-אוריה (בטביבות חולדה), והקו הרביעי שנטבא בבנין והוא כמעט גמור, אבל אין בו טכונות ולא בריכות. הקו העקרי טובי אבל איננו מושלם מאוטר כסף לבנות את הבריכות בבית-וגן. זה כל כך כטובך, שאפילו ארצות-הברית טריבה יותר טטוט. העירייה מקבלת את הטיים מ"סקורות" עד טקום ידוע; טטט היא טוטבת את הטיים לתוך בריכות רוטטה, שאינן יכולות להוציא את כל הכמות כי הרטת יותר מדי צרה. לעירייה אין כסף להקים את הבריכה בבית-וגן ואת הטכונות. זה יבוא מכספי הטענק האטריקמי. היא מקבלת טים וטוכות אותם ב-300 פרוטה הקוב לצרכנים, ופחות טזה לתעשייה; ואחרי זה היא עוד מפטידה כ-300 אלף ל"י לסנה על הטיים, וכל זה בלי אטורטיזציה.

שר הפנים י. רוקח:

איש אינו יודע. לדעתי זו לא רק נזילה, אלא גם מודדי-מים. יכול להיות שהירדן מקבל מים מאתנו, איננו יודע. אני הלא איננו מנהל את עניני עיריית ירושלים. לו הייתי עקבי, הייתי צריך לקחת את המים לידי הממשלה. היו לי ישיבות עם המהנדס והסגן, וכל אחד מהם כתב תזכיר המנוגד לתזכירו של השני. זוהי עובדה, שהעירייה, עם מחיר כל כך גבוה בכנסת להפסד כל כך עצום. היא גובה לפי מודדי המים, ב-38% פחות ממה שהיא מקבלת. יכול להיות שאיננה גובה מכל המקומות; אין לי בקורת על זה. כמו כן, חלק נכבד ויש בעייה של מודדים, אבל אין זה מסק ברור שאני יכול לבקר אותו.

הצרה היא, שיש הפסדים עצומים על מים במחיר גבוה. לא נתתי לעירייה להגדיל את מחיר המים, כי אמרתי שאספקת המים לצרכנים כמוה כאישפוז, ותושבי העיר התרגלו במשך שנים רבות לא להשתמש בכסויות מים מספיקות לצרכי המשפחה בגלל היוקר. החשבונות שאני רואה אצל שכנים הם גדולים מאוד. על כן, כשעושים את החשבונות של מים, צריך לצרף פה את המים וגז מקבלים תמונה נכונה של העול על התושבים.

החלטנו בוועדת פנים ושירותים, לבוא בדברים עם העירייה, לקבל מידה את כל מקורות המים: ראש העין, קו השילוח והקו החדש - שהוא באופן פורמאלי של העירייה, והקו שעובד עכשיו. נשלם לעירייה או נמחוק את החובות ונתן לה את העודף - אם יגיע לה - ולתת לה אפשרות של דיסטריבוציה בלבד של המים, במחיר שלא יעלה על זה הנהוג בחיפה (190-200 פרוטה לצרכן). אני חושב שהחלטה זו, נכונה. בתל-אביב ובכל הסדרן המחיר הוא זול מאוד, ואין כלל להשוות. יכול להיות שזה יעלה לממשלה בכסף, אבל תהיה חלוקת המים. אולי נבנה בריכה רזרבית גדולה מוד לשעת חירום, והחלוקה בלבד תהיה בידי העירייה.

א. כהן:

מדברייך הבינותי, שהחלוקה דוקא היא בקודת התורפה בענין זה.

שר הפנים י. רוקח:

כל הענין הוא עכשיו לא רציונאלי ועולה בסכומים אב-בורמאליים. העירייה אינה יכולה להתעסק במקורות שונים - ויבואו אולי מקורות נוספים. מוזר הדבר, שעירייה זו מוכרת מים גם לפרוזדור, ומפסידה עליו, או מרויחה יותר מדי על הפרוזדור החקלאי, שאני מאוד מעוניין בו ואשר צריך לפתח אותו; אולם הוא אינו יכול להתפתח בגלל מחיר המים. אין יכול להתפתח מסק חקלאי כשמחיר קרב מים הוא 100 פרוטה? זה יופרד גם כן, והממשלה תמכור לכל המקיים המלה לפי מדיניות שתקבע, במסגרת לעודף את המסק החקלאי בפרוזדור. כיום זה לא יכול להיות, על חשבון עיריית ירושלים.

נוסף לזה החלטנו להסוות את מחירי החשמל בירושלים, למחירים הנהוגים בכל הארץ. היום המחיר כאן הוא לפחות ב-30% יותר גבוה מאשר בתל-אביב או במקום אחר, ואיננו רואה סיבה מדוע אזרחי ירושלים - כשהחברה תהיה אחידה בארץ, ולמעשה חברת החשמל הארץ-ישראלית כבר קנתה את החברה הירושלמית - ישלמו יותר ממקום אחר. זה גם כן יביא הקלה לא קטנה ויאפשר יתר-התפתחות של המקום.

בשטח הכלכלי-מסקי הוטל גם כן על שר הפיתוח ועלי, לבוא לידי הסכם עם רשות הפיתוח, שיקצו יותר שטחים ובמחירים מוזלים לתעשיות חדשות בירושלים. היום מוכרת רשות הפיתוח את האדמות לפי הערכה ממשלתית. בירושלים איזור התעשייה סמוך מאוד לעיר, בו בזמן שבמקומות כמו פתח-תקוה, הוא מחוץ לעיר. פה האיזורים מאוד צמודים והרווחים הם כפולים. הוטל עלינו בימים הקרובים להסוך את הקערה ולתת הזדמנות לבעלי תעשייה חדשים, ולתעשיות שאינן קשורות במים, לקבל אדמות סמוך הנחה שיקימו את התעשיות בהקדם האפשרי. תהיה זו הבראה כלכלית של האוכלוסייה, אשר יותר מדי קטורה או בעבודות יעור של הקרן-הקיימת, או לעבודות-דחק ויותר מדי דברים מקריים. צריך גם להבטיח את המצב הכלכלי ל האוכלוסייה בירושלים ולבסס אותו. מגוחך, למשל, שתעשיית הדפוס התורנית תהיה בתל-אביב או בחולון ולא בירושלים.

נוסף לזה, נשתדל גם לבטל את המעברה, שזה כחם - לדעתי - על כולנו. המדובר במעברת תלפיות ומקומות חדשים. אנשים גדלים על הגבול מסט, ובתנאים קשים. ילעטה מאמץ ואני מקווה שגם הממשלה החדשה תעשה מאמץ לפרק את המעברה הזו.

האם יש לכם מושג על אפשרויות השיכון?

א. כהן:

שר הפנים י. רוקח:
אין אפשרויות - לא יבנו שיכונים בתל-אביב ולא בחיפה ולא בנתניה. ירכזו קודם כל את המקומות בהם אנשים גרים כמו חיות. באקלים של תל-אביב אפשר לגור גם באוהל, אבל באקלים הזה של ירושלים, עם הקור הזה ועם השלג, זה עוול שאת האנשים האלה יחזיקו באחרונים לתור, מפני שהאנשים האלה אינם יכולים לכתוב בעתונות. יש מעבדות במקומות אחרים וראיתי אותם, אבל התור - לדעתי - צריך להיות כאן.

א. כלפון:
בקשר לקיומה או אי-קיומה של מועצת העירייה בירושלים, כמד שר הפנים אמר שטרם קבע עמדה סופית. המצב, לפי התיאור ששמענו מפי שר הפנים, ולפי מה שידוע לנו, הוא ללא נשוא. העיכוב שאנחנו מבינים, לקבלת החלטה, הוא ענין סנטימנטלי. דומני שאם יש חילול שם העיר, הרי דוקא בהמשך המצב הנוכחי. על כן הייתי מבקש שדוקא בשאלה זו יקבל שר הפנים עמדה בכל ההקדם.

האם חושב כבוד השר, שמועצת עיריית ירושלים יכולה ומוכשרת עוד לעשות משהו טוב לטובת העיר, או שזו סתם פיקציה.

שר הפנים י. רוקח:
יש לי דעה. אינני חושב שבתקופה זו של מעבר ושל אי-יציבות לקראת מטעלה, טוב אם נחליט שדוקא זאת מאננו לנכון עכשיו לעשות. בחכה עד שתתייצב הממשלה ולא נחויץ להכניס עוד להבה על כל מה שיש.

היו"ר ב. חת:
קראנו דין-וחשבון ושמענו פעמיים את שר הפנים. או שניכנס עכשיו לדיון, או, לאור התשובה ודברי ההסבר של השר לא נעשה זאת עוד עכשיו.

החלטה:
לא להיכנס לדיון, אלא להקדיש לנושא זה ישיבה מיוחדת בהשתתפות שר הפנים, כעבור שבועיים.

(5) בעיית העתונות הלועזית

א. כהן:
בהסכמתו של שר הפנים החליטה הכנסת להעמיד בסדר היום ולדון במליאה בבעיית העתונות כשסוג זרות. כבר אמרתי אישית לשר הפנים, שדיון כזה עלול להיות כמו הדיון על הקרטלים; כלומר דיון שאין לו חוט סדרה. אני מציע לשר הפנים להסכים, שיהיה בלרור עניני בוועדת הפנים, בו נברר אם בכלל ישנן הצעות, על טנת שהדיון במליאה יטוב סביב ציר קונקרטי של הצעה זו או אחרת. אני אומר שזה לטובת הכנסת כולה, כי אני בטוח שאחרת, יהיה דיון פרוץ.

היו"ר ב. חת:
אין זה דוקא בעייה של ועדת הפנים.

שר הפנים י. רוקח:
שאלה זו הביאה לידי התעוררות גדולה בציבור, כבר בהציגה את הפרובלימה. אנחנו מבינים במסדר הפנים האננות קונקרטיות ואני חושב שהן תובאנה בקרוב לכנסת. גם איגוד העתונאים פנה אלי בהצעות, ואני מטתדל לרכז זאת בצורת הצעות.

היו"ר ב. חת:
כשהכנסת כבר החליטה, לא למסור לוועדה, אינני חושב שמתאים כל איזו ועדה שהיא תקדים את הכנסת ותאמר שעליה להגיש הצעות. אני גם שומע שהענין דחוף ואינני יודע אם נספיק להציע בפועל הצעות. אני חושב שלא ניכנס לענין זה, כל זמן שלא הובא לכנסת.

א. כלפון:
אני בדעה, שבסטאדיה זו לא נקדים את הכנסת בדיון בוועדת הפנים.

החלטה:
לא להיכנס לדיון בעייה לפני שהנושא יידון במליאת הכנסת.

6) חוק לתיקון תקודת העיריות

ועדה חקלאית (המסך הדיון)

היו"ר ב. חת:
הכוונה היתה לאו דווקא לארנונה, אלא תשלומים אחרים. על כן הוכנס המונח "אגרות". חשבנו שאולי זה יוטל לא רק על אדמה חקלאית, אלא גם על חקלאים.

מר בלאס:
יותר מתאים לכתוב "היטלים" במקום "אגרות".
בסדרך אולי לצמצם עוד יותר ולכתוב: "על חקלאים בתור שכאלה".

ד. רוטנברג:
מכיון ש"חקלאים" הוא לשון רבים, יכול מישהו לפרש שמש שמוטל על פלוני צריך ללכת לעניינים חקלאיים, אבל אין זו הכוונה. יש כל מיני אגרות שאין להן שום קשר לעניינים חקלאיים.

היו"ר ב. חת:
בכתוב: "על אדמה חקלאית או בקשר לענין חקלאי" ולא תהיה מי-הבנה.

ד. רוטנברג:
זה אינו צריך להיכתב בחוק, כי המטרה להטלת האגרה כבר קובעת את השימוש בכספים אלה.

מ. סילברסטון:
במסגרת החוקים הקיימים רק ארנונה מוטלת על אדמה. גם אם יש מס, הוא אינו מוטל באופן מספטי על האדמה, מבחינת הבסיס להערכה או לחיוב - פרט לארנונה. גם אם נמצא נוסח, איננו רואה לענין זה הבדל גדול בין אגרה לבין היטל. חשוב למצוא נוסח, שיהיה ברור שזה לגבי דבר המוטל על אדמה חקלאית או על חקלאי בתור שכזה.

א. פרי:
מנין יוקח כסף לסיפוק שירותים חקלאיים מיוחדים? אני מבין שכסף זה בא משני מקורות: (א) מהתקציב הכללי של המקום, לפי חלוקה מסויימת; (ב) כשהחקלאים עצמם באמצעות ועדה חקלאית, מחליטים להטיל מס מיוחד או היטל מיוחד. אם מטילים היטל מיוחד על חקלאים, צריך מראש לשריין את ההכנסות של ההיטל הזה לשירותים חקלאיים, כי הוא אינו מוטל על כל תושבי העיר. דבר זה צריך להיות ברור.

היו"ר ב. חת:
יש פה שריון, שארנונת הרכוש תוצא רק לעניינים חקלאיים.

א. פרי:
נדמה לי שצריך לצמצם את זה. הייתי אומר, "שהכנסות מהיטלים מיוחדים המוטלים על חקלאים או על אדמה חקלאית, יוצאו בשלמותם לעניינים חקלאיים" - מלבד החלק שיוחלט עליו על-ידי המועצה בכלל. מראש צריך לשריין רק את ההיטלים המיוחדים כנ"ל. השאר שייך לחלוקה שתקבע על-ידי מועצת העירייה.

ע. אסף:
ברור שאם הדבר אינו כתוב, יש מקום למחלוקת. על כן מוטב שיהיה כתוב. ההנחה היא, שזה חל לא רק על עיריות אלא גם מועצות מקומיות.

היו"ר ב. חת:
זו פקודת העיריות ומתכוונים לעיריות בלבד.

ע. אסף:
האם אין עיריות, שבהן הרכוש החקלאי מהווה אובייקט כה גדול בהיקף הכללי של הצבחים, שצריך לפקפק ביחס לענין, וטעיה כזה יותר מדי ישריין ויערער את תקציב העיר?

היו"ר ב. חת:
אני מסכים, שבחוק לכתוב ביחס להיטלים ותשלומים.

ד. רוטנברג:
במקום שיטבה הוראה בחוק, שכל ההוצאות ילכו לצרכי חקלאות, הדבר נהוג למעשה. אנחנו חושבים שמספיק לשריין בשבילנו את ארנונת הרכוש הכללי, המוטלת על אדמה חקלאית; ובעיקר כשאנחנו יודעים שכל הדבר הזה תלוי בהחלטת הוועדה החקלאית. כגון צריך רק להבטיח את ארנונת הרכוש, שהיא היסוד הטעני לכך. אסור לאינפורמציה, עדיין לא שמענו שהדבר הזה מכביד.

מר גלאס:

את היטלים ואת האגרות אפשר להטיל רק על-פי חוק-עזר. על כן אני מציע שיימסר במפורש בחוק העזר המטיל את האגרות, שהן בגבות באמת בקשר עם ענין חקלאי. אני מדבר על יחסי חובה משני הצדדים, כשהעירייה חייבת לתת את השרות והתקבל את השרות חייב לשאת בתשלום. צריך להימסר, איפוא במפורש, שהכנסות הנגבות על פי חוק-עזר זה יוצאו לעניינים חקלאיים בלבד.

אני מציע לכתוב: "הכנסות ואגרות שהוטלו על גזמה חקלאית וכן הכנסות מאגרות והיטלים שהוטלו בקשר עם ענין חקלאי, ודבר זה נאמר בחוק העזר המטיל את היטל או האגרה, יוצאו בשלמותם..."

היו"ר נ. חת:

אני מניח שדברים רבים כאלה יסודרו בלי חוק-עזר, במציאות, אם כן, למה לשים את הקוץ הזה, אשר רק יכביד?

ט. רוטנברג:

אני מציע לכתוב: "הכנסות... וכל כן היטל או אגרה לעניינים חקלאיים יוצאו בשלמותם..."

היו"ר נ. חת:

אני מציע את הנוסח הבא: "הכנסות מאגרות שהוטלו על גזמה חקלאית וכן הכנסות מאגרות, היטלים ותשלומים על חקלאים בתור שכאלה, או בקשר עם ענין חקלאי יוצאו..."

מ. סילברסטון:

אפשר לכתוב: "הכנסות מאגרות... יוצאו בשלמותם לעניינים חקלאיים והכנסות מאגרות והיטלים שהוטלו במיוחד לצורך ענין חקלאי יוצאו בשלמותם לאותו ענין חקלאי".

ט. רוטנברג:

על ידי הוספת הדבר הזה אנחנו רק מכבידים. אפשר להטיל רק אגרות כלליות או לחוק חוק-עזר. אנחנו כמון מכניסים רק דברים שבחוק אין סמכות להטיל תשלומים כאלה. למה לכתוב כמון דברים שאינם קיימים בחוק? הועדה החקלאית צריכה להחליט על ההכנסה ועל ההוצאה.

היו"ר נ. חת:

אנחנו מתכוונים לגזור מתקציב העירייה מה שיגבנו מחקלאים לא בתור שכאלה. את הדבר הזה צריך רק לנסח בצורה מתאימה. נראה לי שבמציאות, חלק גדול מהתשלומים יהיו על-פי חוק. אם אתם, כיועצים מופטיים, חוששים שזה עלול ליצור בלבול, כמו שחוטט מר רוטנברג - תבטיחו שלא יהיה כן.

מר גלאס:

מה שאני הצעתי, מבטיח זאת. אבל אם אינכם רוצים לקטור את זה בחוק-עזר, אפשר לכתוב שהכנסות למקרים שהמועצה אוסרת במפורש, שהיטל הזה הוטל לענין חקלאי.

היו"ר נ. חת:

ישנה, איפוא, רק הסתייגות של חבר הכנסת פרי.

א. פרי:

אני מבקש להוסיף שיהיה ברור, כי מלבד ההכנסות האלו יהיו סכומים נוספים בתקציב העיר.

היו"ר נ. חת:

כוננת הרוב בוועדה ברורה, אבל צריך להבטיח את הדבר הזה, שגם אם זו גזמה חקלאית וגם אם זה חקלאי, אבל זה הוטל לא בתור שכאלה - שהדבר יהיה ברור.

מ. סילברסטון:

האם כוננת הועדה, שאפשר להטיל היטל לצורך ענין חקלאי אבל שזה יוטל על כל האוכלוסייה?

היו"ר נ. חת:

אם המועצה תחליט, היא תחליט על כך במיוחד.

ט. רוטנברג:

אם כולל גם הכל, מוכרחים לזכות את הוצאות המדינה וסטרייה.

א. כלפון:

אפשר לכתוב: "ההכנסות הנקיות".